

Milan Krása, **Postoje alexandrijské církve k islámskému vpádu a převzetí moci v letech 639-645**. Bakalářská práce.

Student si zvolil dílčí téma z okruhu náboženských dějin v blízkovýchodní oblasti a zpracovával je na základě poměrně rozsáhlého výběru odborné literatury české i zahraniční, tištěné a elektronické. Zpřístupnil tak značnou část mezinárodního diskurzu ke zvolenému tématu.

Heuristice a studiu nasbírané literatury se věnoval po celé dva roky od zadání práce a dobral se svým náhledem k velmi kvalitnímu výstupu. Od počátku letošního roku průběžně posílal části textu k mému posouzení a komentáře velmi pečlivě zvažoval, dohledával potřebnou argumentaci a zpracovával ji do textu. Sám si našel další literaturu, zejména z oboru byzantské historie a dějin dogmatu, a také většinu internetových zdrojů. Oceňuji tento aktivní a odpovědný přístup.

Chvályhodná je rovněž jeho úspěšná snaha udržet diskurz v rámci zadaného tématu, bez zbytečných, třebaš pro historika lákavých peripetií. Téma střetu křesťanství s islámem na středověkém egyptském příkladu pojal s badatelským odstupem, postoje konfliktních stran představil v paralelních kapitolách, týkajících se byzantského patriarchátu, alexandrijské církve a muslimských Arabů (2.2-4). Zohlednil historické a politické důvody, které do značné míry vstupovaly do řešení náboženských a správních úkonů.

Z pohledu historika věnoval náležitou pozornost hlavním protagonistům islámského tažení do Egypta: byzantskému císaři Hérakleiovi, oběma alexandrijským patriarchům, melchitskému Kýrovi a koptskému Benjaminovi, a také muslimskému dobyvateli Amrovi bin al-Ás. Z pohledu studenta náboženství informoval o nesnadném utváření křesťanského symbola, o koncilních sporech a frakcích, zejména formulích nestoriánů, miafyzitů a byzantských „melchitů“, kterážto uskupení měla zásadní vliv na výsledek egyptského tažení Arabů. Ostatně rané křesťanské teologické debaty do značné míry napomohly k utváření islámské věrouky; tato teze však už překračuje rámec zadaného tématu, jak autor sám naznačuje (s. 25).

Vedle odborných statí autor odkazuje na některé významné primární zdroje a cituje z nich. Kromě veršů Koránu určujících postoj ke křesťanům je to například zpráva biskupa z Nikiu o muslimském násilí během vpádu do jeho města, vánoční kázání jeruzalémského patriarchy Sófronia, které zrcadlí obavy z hrozícího postupu arabského vojska, stejně jako dobově aktuální spis „Doctrina Jacobi nuper baptizati“. Mapky v přílohách jsou vděčná názorná pomůcka, avšak nevznikly tak snadno, jak by se mohlo zdát. Autor pečlivě zvažoval a konzultoval jejich výběr. Zdroje jsou rozmanité, značnou roli při výběru hrála grafická kvalita.

Autor používá odkazy a citace s kompoziční bravurou a nezanedbává kritický odstup. Kromě zmíněné poctivé heuristiky a schopnosti udržet téma pokládám tento metodický rys za přednost, otevírající cestu k dalším odborným výstupům.

Mlada Mikulicová, vedoucí bakalářské práce

Podnět k rozvinutí debaty: Zmíněný syrský teolog Jan z Damašku patřil ke generaci křesťanů žijících už pod nadvládou islámu. Přesto názor na „mohamedánskou herezi“, který představuje, patrně odráží pohled z doby prvních kontaktů s muslimskými Araby. Dá se nazvat „umírněnou“ kritikou islámu? Pokud ano, proč?